පෙරදිග කාව්‍යයෙහි සමාරම්භය
පිළිබඳ සංක්ෂිප්ත සටහනක්

පූජ්‍ය ඇහැලේපොල මහින්ද හිමි

මානවයා සතු සෞන්දර්යාත්මක සහ නිර්මාණාත්මක චින්තාවලිය හා ඒ සමඟ බැඳුණු ඥාන සම්ප්‍රදාය කාව්‍ය යනුවෙන් සැලකේ. ගීතය සහ කවිය ශබ්ද රසයේත් අර්ථ රසයේත් සංකලනයෙකි. ගීතය කවියෙහි ම අනුකොටසකි. කාව්‍ය සංකල්පය මානවයාගේ ආදිතම අවස්ථාවේ සිට පැවත එන්නකි. කිසියම් ආගමකට, ජාතියකට ප්‍රදේශයකට, භාෂාවකට හා කුලයකට සීමා නො වන සමස්ත මානව ප්‍රජාව මෙන් ම ඇතැම් සත්ව කොටස් ද කාව්‍යයට සංවේදී වන නිසා කාව්‍ය යනු විශ්ව සාධාරණ වින්දනීය අත්දැකීමක් සේ ගිණිය හැකි ය. කාව්‍ය සංකල්පයෙහි ප්‍රාරම්භක අවස්ථාව ඓතිහාසික ව විමර්ශනය කිරීම සහ කාව්‍යයෙහි ආරම්භය පිළිබඳ මතවාද විමසීම මෙහි අරමුණ යි. විරාගී චින්තනය සහ චරණය මගින් සංසාර විමුක්තිය සාක්ෂාත් කරගැනීමට මඟ පෙන්වන දර්ශනයක් වන බුදු දහමෙහි ඇතුළත් කාව්‍යයෙහි සමාරම්භය පිළිබඳ විග්‍රහය ද මෙහි ප්‍රමුඛ ව සාකච්ඡා කෙරේ. කාව්‍යකරණය පෙර නො වූ විරූ නො දුටුවිරූ අපූරු වස්තු ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමේ විශ්ව ශක්තියක් බඳු ය. සෑම පුද්ගලයෙකුට ම කවීත්වය පිහිටන දෙයක් නො වේ. සඵලවත් සහ ගුණාත්මක කාව්‍යයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා නිර්මාණකරුවා සතු විය යුතු ධර්මතා කාව්‍ය සම්පත්තිය සේ ගැණෙන අතර ගුණාත්මක කාව්‍යයකින් අභිමත ආස්වාදයේ හරය කාව්‍යයේ අභිමතාර්ථය වේ. කාව්‍යය යනු සාහිත්‍ය ක්ෂේත්‍රයෙහි ලා ජනප්‍රියතම සාහිත්‍යාංගය යි. භාරතීය කාව්‍යවිචාරයෙහි පුළුල් පරාසයක විහිදුණු කාව්‍ය ප්‍රභේද ඇති අතර බෞද්ධ කාව්‍ය සම්ප්‍රදායෙහි ශ්‍රව්‍ය කාව්‍ය පිළිබඳ ව පමණක් සාකච්ඡා කර ඇත.

කවිය කියවා රස විඳිය හැකි වන අතර ගීතය අසා රස විඳිය හැකි ය. දෙවියන්ට කන්නලව් කිරීම සඳහා ද දෙවියන්ට සමීප වීම සඳහා ද සංගීතය යොදා ගැනීම බ්‍රාහ්මණ සමාජයෙහි ප්‍රධාන සිරිතක් විය. එපමණක් නො ව නැටුම් ගැයුම් වැයුම් යන මේ අංග මිනිසා ප්‍රබෝධමත් කිරීම සඳහා මහාබ්‍රහ්මයා විසින් ලබා දෙන

ලද පරිවාර වේදයක් ලෙස සැලකීමට එකල මනුෂ්‍යයෝ පුරුදුව සිටියහ.[1] සෑම ජීවී අජීවී වස්තුවක ම සම්භවය දෙවියන් වෙත ආරෝපණය කිරීම පෙර අපර දෙදිග ම මානවයා සතු ව පැවති පැරණි සිරිතකි. එහෙත් සාහිත්‍යය, සංගීතය, කාව්‍යය යනු කලාව නැමැති පුළුල් වූ සෞන්දර්යාත්මක සංකල්පයෙහි උපසංකල්ප වන අතර ඒවා උපදින්නේ දෙවියන් අතර නො ව ආදි කාලීන ගැමියන් අතර ය.[2] කාව්‍යයෙහි සමාරම්භය ඓතිහාසික ව ශාස්ත්‍රීය වශයෙන් අධ්‍යයනය කරන විට පෙනී යන්නේ එහි සම්භවය යථෝක්ත පරිදි දෙවියන්ට ආරෝපණය නො කිරීමට ආදි කාලීනයන් පවා ක්‍රියා කොට ඇති බව ය.

පෙර - අපර දෙදිග ශිෂ්ටාචාර තුළ කාව්‍යය ප්‍රභවයට පත් ආකාරය ඓතිහාසික ව අධ්‍යයනය කළ හැකි ය. කාව්‍යය, පෙරදිග දී භාරතීය ශිෂ්ටාචාරය ඔස්සේත් අපරදිග දී ග්‍රීක ශිෂ්ටාචාරය ඔස්සේත් දීර්ඝ කාලයක් මුළුල්ලේ සංවර්ධනය හා ව්‍යාප්ත වෙමින් මේ දක්වා ම විකාශය වන්නකි. මෙහි ලා භාරතීය ශිෂ්ටාචාරය ඔස්සේ විහිදී ගිය කාව්‍ය සම්ප්‍රදාය කෙරෙහි පමණක් අවධානය යොමු කරනු ලැබේ. කවි කීමේ සහ කවි ගෙතීමේ සිරිත ආර්යයන් ඉන්දියාවට සංක්‍රමණය වීමට පෙර සිට එනම් ඔවුන් මධ්‍ය ආසියාවේ විසූ කාලයේ සිට දිගට ම පවත්වාගෙන ආ බව පෙනේ. වෛදික සාහිත්‍යයේ සඳහන් සූක්ත හඳුනාගැනෙන්නේ වෛදික ආර්යයන් අතර වූ දක්ෂ කවීන්ගේ නිර්මාණයන් වශයෙනි.[3] වෛදික යුගයට අයත් ඍග්, යජුර්, සාමන්, අථර්වන් ආදි වේදයන්හි දක්නට ලැබෙන්නේ ද ගායනා කළ හැකි ස්වරූපයෙන් දැක්වෙන ශ්ලෝක වන නිසා කාව්‍යයෙහි සමාරම්භය කෙතරම් ඈත අතීතයේ සිට පැවත එන්නේ ද යන්න නිශ්චිත වශයෙන් නිගමනය කිරීම අපහසු ය. එසේ ම වෛදික යුගයේ දී රජතුමාගේ බලපරාක්‍රමය සහ ජයශ්‍රීය අවධාරණය කිරීම පිණිස අවස්ථානුකූල ව සකසා ගත් පද්‍ය විශේෂයක් තිබූ බවත් ඒවා ගායනා කළ පිරිස සූතයන් හෙවත් වෛතාලිකයන් නමින් හඳුන්වා ඇත.[4] මේ ගාථා තාලයට කියන විට වීණා වාදනයක් ද කරන ලදි. අශ්වලායන ගෘහ්‍ය සූත්‍රයෙහි සඳහන් පරිදි මේ ගාථා නාරාශංසි ගාථා හෙවත් වීරස්වභාවය වර්ණනා කරන ගාථා යන නමින් හැඳින්විණ. ඍග්වේදයට ඇතුළු වූ දානස්තුති හෙවත් දානපතියාට ස්තුති කරන ගී මෙහි ලා සැලකිය යුතු ය.[5]

පෙරදිග කාව්‍ය මාර්ගයෙහි ආදිකර්තෘත්වය රාමායණ කර්තෘවර වාල්මීකිට හිමි වේ.[6] රාමායණය සංස්කෘත කාව්‍යයෙහි (පෙරදිග කාව්‍ය සම්ප්‍රදායෙහි) ආරම්භක ලක්ෂණ නිරූපණය කරන (රාමායණං ආදි කාව්‍යම්) වීරකාව්‍යය වශයෙන් ද පිළිගනී.[7] වාල්මීකි මුනිවරයා ජලස්නානය සඳහා තමසා නදී තීරයට සවස් කාලයේ ගමන් කරනවිට වැද්දෙක් අත්තක පෙම්සුව විඳින කුරුළු ජෝඩුවේ කුරුල්ලාට හීයකින් විද බිම දමා මරා දැමුවේ ය. වාල්මීකි මුනිවරයාගේ සිතේ හදිසියේ හටගත් වේදනාව පදනම් කරගෙන ඔහුගේ මුවින් නිරායාසයෙන් ''නිශාදය, කාමයෙන් මෝහනය වී සිටියා වූ කොස්වා ලිහිණියන් දෙදෙනාගෙන් එකෙකු ඔබ විසින් මරනු ලැබුවේ ද එහෙයින් ඔබට කිසිකලෙකත් සැනසීමක් නො ලැබේවා'' යන අර්ථය හැඟවෙන පහත පද්‍යය පහළ විය.

"මා නිශාද ප්‍රතිෂ්ඨාං ත්‍වං - අගමඃ ශාශ්වතී සමඃ

යත් ක්‍රෞඤ්චමිථුනාදේකං - අවධීඃ කාමමෝහිතම්"[8]

කුරුල්ලාගේ වේදනාව කිරිල්ලියගේ වැලපීම දුටු මුනිවරයාගේ මුවින් ආකස්මික ව ගලා ගෙන ගිය මෙම පද්‍යය පෙරදිග කාව්‍ය සම්ප්‍රදායෙහි සමාරම්භය වශයෙන් සැලකේ. කාව්‍යයෙහි සමාරම්භය පිළිබඳ ව විවිධ කාව්‍ය රචකයන් අතර හා කාව්‍ය ගුරුකුල අතර දිගු කලක් මුළුල්ලේ පැනනැගුණු විවිධ නිර්වචන, අර්ථ විවරණ සහ මතිමතාන්තර ඇතත් ඒවායින් කවරක් වඩා උචිත දැයි නිශ්චය වී නොමැති තරම් ය. කෙසේ වෙතත් සංවිධානාත්මක කාව්‍යයෙහි සහ කාව්‍ය ශාස්ත්‍රයේ සමාරම්භය පිළිබඳ ව මතවාද දෙකක් පවතී. පෙරදිග සංවිධානාත්මක කාව්‍ය ශික්ෂණයේ ආදිකර්තෘත්වය 'නාට්‍යශාස්ත්‍රය' රචනා කළ භරතමුනිවරයාට[9] හිමි වේ. වෘද්ධ භරත හෝ ආදිභරත සහ භරත යනුවෙන් භරතවරුන් දෙදෙනෙකු සංස්කෘත සාහිත්‍යයෙහි දැක්වේ. ද්වාදසසාහස්‍රී කෘතිය වෘද්ධ භරතගේ නිර්මාණයකි. කෙසේ වෙතත් භරතමුනිගේ නාට්‍යශාස්ත්‍රය චාන්ද්‍ර ව්‍යාකරණයෙහි සහ යාස්කගේ නිරුක්ති සාධනයෙහි උද්ධෘත දැක්වෙන බැවින් ආදිතම යැයි පිළිගැනේ.[10] භරතමුනිවරයා විසින් විරචිත " නාට්‍යශාස්ත්‍ර" සංස්කෘත සාහිත්‍ය විවේචනය පිළිබඳ ව දැනට විද්‍යමාන පැරණිතම කෘතිය වෙයි.[11] එහෙත් මෙයට පෙර ද කාව්‍යවිචාර ශාස්ත්‍රය භාරතයේ තිබුණු බව නාමශේෂී ග්‍රන්ථවලින් පැහැදිලි වේ. ඒ අතර නන්දිකේශ්වරගේ රසප්‍රකරණය හා ස්වර්ණනාභගේ රීති යන කෘති වැදගත් වේ. එ මෙන් ම කාශ්‍යපමුනි, වරරුචි සහ මේධාවින් යන කර්තෘවරු ද ප්‍රධාන වෙති.[12] නාට්‍යශාස්ත්‍ර රචනා වී ඇත්තේ කාව්‍යයේ සජීවී අංගයක් වන නාට්‍ය හෙවත් දෘෂ්‍ය කාව්‍ය මුල් කරගෙන ය. භරතමුනි විසින් කෙරුණු නාට්‍යශාස්ත්‍රය දෘශ්‍ය කාව්‍යයේ ගුණ දෝෂ විවේචනය පදනම් කොටගෙන භාරතීය කාව්‍යවිචාරය සම්භව වී ඇත. නාට්‍යයක් ප්‍රේක්ෂකයා හමුවට ගෙනයනු ලබන්නේ එහි ඇති චතුර්විධ අභිනය මගින් ය.

වාචික අභිනය

ආංගික අභිනය

සාත්වික අභිනය

ආහාර්ය අභිනය

නාට්‍යයේ ඇති දෙබස් සහ කතා කරන වචන වාචික අභිනයට අයත් වේ. සංස්කෘත නාට්‍යවල මෙම වාචික අභිනය සඳහා ගද්‍ය පද්‍ය (ශ්ලෝක) ආදිය යොදා ගනී. මෙම ගද්‍ය පද්‍ය ප්‍රවර්ග දෙක ම කාව්‍යය සේ ගණනය කෙරේ. එහෙත් කාව්‍යවිචාරකයන් නාට්‍යයේ වාචික අභිනය සැලකුවේ නාට්‍ය ක්ෂේත්‍රයට පමණක් අයත් වන්නක් වශයෙනි.[13] නාට්‍යන්හි ඇතුළත් ගද්‍ය පද්‍යවල ගුණ දෝෂ ඉදිරිපත් කෙරෙන නාට්‍යශාස්ත්‍රය නාට්‍යයට ම පමණක් නො ව පොදු ගද්‍ය හා පද්‍ය කාව්‍යවලට ද සම්බන්ධ කළ හැකි ය. භාරතීය කාව්‍යවිචාරයේ සම්භවය නාට්‍යශාස්ත්‍රය ඇසුරින් සොයා බැලෙන්නේ භාරතීය කාව්‍යවිචාර කලාවේ ප්‍රධාන කාව්‍යවිචාර දර්ශනයක් වන රසවාදයෙහි ආරම්භය නාට්‍යශාස්ත්‍රයෙහි දක්නට ඇති

නිසා ය.

ඍග්, යජුර්, සාමන් අථර්වන් ආදි වෛදික සාහිත්‍යය සහ රාමායණය මහාභාරතය ආදි වීරකාව්‍ය සාහිත්‍යය තුළ භාරතීය කාව්‍ය සම්ප්‍රදායෙහි ප්‍රභවස්ථාන නිරීක්ෂණය වුව ද රසවාදය වැනි ශික්ෂිත සහ සංවිධානාත්මක ව කාව්‍ය ක්‍රමෝපායන් ඉදිරිපත් වූ දියුණු අවස්ථාව ක්‍රි.ව. දෙවන සියවසේ භරතමුනිගේ නාට්‍යශාස්ත්‍රයෙන් ඉදිරිපත් වේ.

කාව්‍යයෙහි සමාරම්භය පිළිබඳ බෞද්ධ මතය

පෙරදිග කාව්‍ය සංකල්පයෙහි සමාරම්භය වෛදික සහ වීරකාව්‍ය සාහිත්‍යයේ නිරීක්ෂණය වන බව බහුසම්භාවිත මතය වුවත් පාලි පිටකාගත සූත්‍ර දේශනාවල ද පෙරදිග කාව්‍ය සංකල්පයෙහි සමාරම්භක අවස්ථා කිහිපයක් නිරීක්ෂණය කරගත හැකි ය. කාව්‍ය නිර්මාණකරුවෙකු කාව්‍යාත්මක මෙවලම් යොදා උසස් කාව්‍යයක් නිර්මාණය කරන්නාක් මෙන් කාව්‍ය නිර්මාණය කිරීම සම්බුදුවරයෙකුට අයත් කටයුත්තක් නො වුණ ද උන් වහන්සේගේ සූත්‍ර දේශනාවල නිරායාසයෙන් ජනිත වූ කාව්‍යයන්හි බොහෝ ප්‍රාරම්භක අවස්ථාවන් දක්නට ලැබේ. ඍග්වේද ගීතවලත් ත්‍රිපිටකයෙහි උදාන හා ථේර-ථේරී ගාථාවලත්, දක්නට ලැබෙන්නේ එක ම ආකාරයේ අව්‍යාජ නිදහස් කාව්‍ය උක්තීන් ය. නිසර්ගයෙන් ම මෙන් ඒවාට කාව්‍යමය ලක්ෂණ ඇතුළු වූවා විය හැකි ය.[14] පිටකාගත බොහොමයක් සූත්‍ර දේශනාවන් රසාලිප්ත සෞන්දර්යාත්මක දේශනාවන්ගෙන් සමලංකෘත ය. ලෞකික සුන්දරත්වයෙන් අලෞකික චමත්කාරය දක්වා පුද්ගලයා මෙහෙය වන මනරම් දේශනා සමූහයක් වශයෙන් පාලි සූත්‍ර දේශනා හඳුනාගත හැකි ය.

බෝසතුන් සම්බුද්ධත්වයට පත් වීමෙන් අනතුරු ව සම්බුදුරදුන් සේ දේශනා කළ පළමු උදාන[15] වාක්‍යයෙන් ම ප්‍රකට වන්නේ බුදුසමයේ සමාරම්භයේ දී ම ධර්ම සන්නිවේදනය උදෙසා කාව්‍ය උක්ති භාවිත වූ බව යි. බුදුරදුන්ට බුද්ධත්වය ලැබුණු බැව් අපමණ සන්තුෂ්ටියෙන් යුතු ව ලෝකයාට ප්‍රකාශ කෙරෙන පළමු උදාන වාක්‍යය රසභාව සංයුක්ත කාව්‍ය නිර්මාණයක් බවට පත් ව ඇත්තේ ය.[16] කාව්‍ය සංකල්පයෙහි සාරය සහ මුඛ්‍ය පරමාර්ථය වන්නේ ආනන්දයෙන් ප්‍රඥාව කරා පුද්ගලයා මෙහෙය වීම යි. මේ අනුව ආනන්දයෙන් ආරම්භ වී ප්‍රඥාවෙන් කූටප්‍රාප්ත වන බොහෝ උසස් කාව්‍යෝක්තීන් රැසක් පාලි පිටකාගත සූත්‍ර දේශනාවල දක්නට ලැබේ. සාහිත්‍යමය සහ කාව්‍යමය පක්ෂයෙන් වඩාත් සාරවත් ම බෞද්ධ කෘති බහුල ව දක්නට ලැබෙන්නේ සූත්‍ර පිටකයේ සුත්තනිපාතය, ධම්මපදය, ජාතක, අපදාන, ථේරගාථා-ථේරීගාථා ඒ අතර ප්‍රධාන වේ. මෙ ලෙස කාව්‍යයේ බෙහෙවින් සමාන වූ බොහෝ සූත්‍ර දේශනා පාලි පිටකාගත සූත්‍ර සාහිත්‍ය තුළ දක්නට ලැබේ. සිහිල් දියදහර ගලා යන වන රොදවල සිව්පාවන්, පක්ෂීන් සමඟ එකට ජීවත් වූ තෙර තෙරණින් විසින් අත්විඳි කායික මානසික සුවය පිළිබඳ අත්දැකීම් කාව්‍ය උක්තීන් බවට පත් වූ අයුරු එම කෘතිවල ඇති පද්‍යවලින් නිරූපණය වේ. උසස් කාව්‍යයක් හඳුනාගෙන එය ප්‍රවර්ග කිරීම හා එය අගය කිරීම පිළිබඳ ව කාව්‍යවිචාරාත්මක

දැනුමක් සහ අවබෝධයක් බුද්ධ කාලයේ දී පැවති බව ද **අංගුත්තරනිකායේ** කවි සූත්‍රය ඇසුරින් ප්‍රකට වේ. චින්තා කවි, සුත කවි, අත්ථ කවි, පටිභාන කවි[17.] යනුවෙන් කවියන් සිව්දෙනෙකු තත් කාලීන බුද්ධ කාලීන භාරතීය සමාජයේ සිටි බවත් එකල විවිධ කවීන් අතර උසස් තැනක් මේ කවීන්ට ලැබුණු බවත් එයින් ප්‍රකට වේ.

බුද්දකනිකායේ ථෙරගාථා පාළියෙහි වංගීස ථෙරගාථාවේ දී වඞ්ගීස තෙරුන් "කාවෙය්‍ය මත්තා විචරිම්හ පුබ්බෙ ගාමාගාමං පුරාපුරං"[18] (අපි පෙර කවිකාරයන් වශයෙන් ගමින් ගමට පුරයෙන් පුරයට ගියෝ වෙමු) ආදි වශයෙන් දක්වා ඇති ප්‍රවෘත්තියෙන් පැහැදිලි වන්නේ වඞ්ගීස හිමියන් ගමින් ගමට නගරයෙන් නගරයට ගමන් කරන කවි කණ්ඩායමකින් පැවත ගෙන එන්නෙක් බව යි. කවි කීම හා කවි ගෙතීම ජීවිකා වෘත්තිය කරගත් පිරිස හිටිවන කවියන්, කවිකාර මඬුව හෝ වන්දිභට්ට යන නමින් හැඳින් වේ. මෙය බුද්ධ කාලීන ව මහජනතාව සතුටු කරන ජනප්‍රිය ජීවිකා වෘත්තියක් ව පවතින්නට ඇත. ඊට අමතර ව මහජනයා සීසෑම ආදි රැකීරක්ෂා කරන ස්ථානවලට ගොස් මහන්සි වී සිටින අයට විනෝදය සපයා කැමබීම, මිලමුදල්, තෑගි ආදිය බලාපොරොත්තුවෙන් ද කවි කියන්නට ඇත. මේ අදහස **සුත්තනිපාතයේ** කසීභාරද්වාජ සූත්‍රයෙන් ප්‍රකට වේ.

"ගාථාභිගීතං මෙ අභොජනෙය්‍යං - සම්පස්සතං බ්‍රාහ්මණ නෙස ධම්මො

ගාථාභිගීතං පනුදන්ති බුද්ධා - ධම්මෙ සති බ්‍රාහ්මණ වුත්තිරෙසා"[19]

(බ්‍රාහ්මණය ගී ගැයුමින් ලත් පායාසය මා විසින් වළඳනට නොනිසියේ ය. සම්‍යග්පාරිශුද්ධිය දක්නා බුදුවරයෙකුට එය චාරිත්‍ර ධර්ම නො වේ. සර්වඥයෝ ගී ගැයුමින් ලත් ආහාරය පිළිකෙව් කෙරෙති.)

අනාගතයෙහි දී ගැඹුරු වූ අරුත් ඇති ශ්‍රී සද්ධර්මයෙහි අතුරුදහන් වීම පිළිබඳ ව බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරති.

"බුද්ධශ්‍රාවකයෝ මතු කාලයක දී ගැඹුරු වූ අරුත් ඇති ලොව්තුරු අරුත් දනවන ශූන්‍යතා ධර්මය පවසන කෙනෙක් වේ ද ඔවුන් දේශනා කරන කල්හි එය ඇසීමට කැමැති නො වන්නාහ. කන් යොමු නො කරන්නාහ. අවබෝධය පිණිස සිත නො එළවන්නාහ. ඒ දහම් උගත යුතු යැයි ප්‍රගුණ කළ යුතු යැයි නො සිතන්නාහ. කවීන් විසින් කරන ලද කවීන් විසින් නිපදවන ලද විසිතුරු අකුරු ඇති විසිතුරු ව්‍යංජන ඇති සසුනෙන් බාහිර අන්‍ය සව්වන් විසින් කියන ලද යමක් වේද ඔවුන් ඒවා කියනු ලබන කල්හි එය ඇසීමට කැමැති වන්නාහ. කන් යොමු කරන්නාහ. අවබෝධය පිණිස සිත එළවන්නාහ. ඒවා උගත යුතු යැයි ප්‍රගුණ කළ යුතු යැයි සිතන්නාහ. මෙසේ ගැඹුරු වූ අරුත් ඇති ලොව්තුරු අරුත් දැක්වෙන ශ්‍රී සද්ධර්මයෙහි අතුරුදහන්වීම වන්නේය.[20]" යනුවෙනි.

බුදුරදුන්ගේ ඇවෑමෙන් බුද්ධ ශ්‍රාවකයන්, කවීන් විසින් කරන ලද කවීන් විසින් නිපදවන ලද විසිතුරු අකුරු ඇති විසිතුරු ව්‍යඤ්ජන ඇති සසුනෙන් බාහිර වූ කාව්‍යයන් ප්‍රිය කරන බවත් බුද්ධ භාෂිතයට ප්‍රිය නො කරන බවත් මින් කියැවෙයි. මෙම අදහස **සංයුත්ත** හා **අංගුත්තර දෙනිකායෙහි** ම දැක්වෙන අනාගත භය සූත්‍ර

දේශනාවල දී ද දැක් වේ. **දීඝනිකායේ** සීලක්ඛන්ධ වග්ගයේ සූත්‍රවල මධ්‍යම සීලය යටතේ භික්ෂූන්ට තහනම් කොට ඇති ජීවනෝපායන් අතර "කාවෙය්‍යං" යන්න දක්නට ලැබේ.[21] එයින් ප්‍රකට වන්නේ භික්ෂූන් වහන්සේලා ජීවත්වීම සඳහා කාව්‍ය රචනා කිරීම විරමණය කළ යුතු ධර්මයක් බව යි.

කාව්‍ය සංකල්පය පිළිබඳ පාලි පිටකාගත සූත්‍ර සාහිත්‍යයෙන් හමුවන උක්ත කරුණුවලින් පැහැදිලි වන්නේ බුද්ධ කාලය වන විට උසස් කවියන් සිටි බවත් එකල කාව්‍යකරණය ජනප්‍රිය ජීවන වෘත්තියක් වශයෙන් තිබූ බවත් ය. එ වැනි කවීන් විසින් ඉතා උසස් අව්‍යාජ කාව්‍ය ආකෘතීන්ගෙන් සැකසුණු බෞද්ධ කාව්‍ය පාලි පිටක සාහිත්‍යයේ දිස්වන බැවින් පෙරදිග කාව්‍ය සංකල්පයේ ප්‍රභවය පිළිබඳ සාධක පාලි පිටකාගත සූත්‍ර සාහිත්‍යය තුළ ද ඇතුළත් වේ. මේ අනුව පෙරදිග කාව්‍ය සංකල්පයෙහි ප්‍රභවය භාරතීය සංස්කෘත කාව්‍ය සම්ප්‍රදායේ තුළ පමණක් නො ව පාලි පිටකාගත සූත්‍ර දේශනාවන්හි අන්වේෂණය කළ යුත්තක් වේ.

ආන්තික සටහන්

1 තිලකසිරි, ජයදේව, 2007, **සංස්කෘත කාව්‍ය සාහිත්‍යය** (දෙවන මුද්‍රණය), ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ: 12 පිටුව.

2 වික්‍රමසිංහ, මාර්ටින්, 1991, **තේරී ගී සහ කාව්‍යවිචාරය**, සී/ස තිසර පොත් ප්‍රකාශකයෝ, දෙහිවල: 97 පිටුව.

3 චන්ද්‍රරතන හිමි, ලබුහේන්ගොඩ, 1964, "පාලි සාහිත්‍යයේ එන කවියන් පිළිබඳ ව සටහන් හා ථෙරගාථාවන්ගෙන් හෙළිවන කවිත්වය", **ලේඛන සිබා**, සංස් - වල්පොල විමලඥාණ හිමි, බෙල්ලන්විල විමලරතන හිමි, විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාලය, 22 - 29 පිටු.

4 තිලකසිරි, ජයදේව, 1971, **වෛදික සාහිත්‍යය**, ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ: 05 පිටුව.

5 එම

6 The Indian Tradition Makes Vālmīki the Author of the Rāmayana….., Sastri, Gaurinath, 1943, **A Consise History of Classical Sanskrit Literature**, Calcutta, 48 p.

7 තිලකසිරි, ජයදේව, **සංස්කෘත කාව්‍ය සාහිත්‍යය**, 25 පිටුව.

8 **රාමායණය**, 02, 15 ශ්ලෝකය.

9 තිලකසිරි, ජයදේව, 2000, 25 පිටුව.

10 ''The name of Bharatha appears in two forms Vruddha bharatha or Ôdbiharatha and Bharatha. Dvādasasāāāhari is likely the work of Vruddha bharatha… Nātyasāstraya is a very ancient work. It quotes from AindravyAkaranaya and Yāska." **NātyasAstraya**, 1981,.ed.- Nagar, R.S., Parimal, New Delhi, 810 pp.

11 රත්නායක, මනෝජ්, ප්‍රසාත්, 2012, **සංස්කෘත කාව්‍යවිචාරය**, සරසවි ක්‍රියේෂන්, 20 පිටුව.

12 එම, 16 පිටුව.

13 රත්නායක, මනෝජ්, 2012, 17 පිටුව.

14 චන්ද්‍රරතන හිමි, ලබුහේන්ගොඩ, 1964, 22 - 29 පිටු.

15 "අනෙකජාති සංසාරං සන්ධාවිස්සං අනිබ්බිසං

ගහකාරකං ගවෙසන්තො දුක්ඛා ජාති පුනප්පුනං
ගහකාරක දිට්ඨොසි පුනගෙහං න කාහසි
සබ්බා තෙ ඵාසුකා භග්ගා ගහකූටං විසංඛිතං

විසංඛාරගතං චිත්තං තණ්හානං ඛයමජ්ඣගා", **ධම්මපදය**, ජරාවග්ග, 8-9 ගාථා.

16 අබේසිංහ, ඒ. ඩබ්ලිව්, 2018, **කාව්‍යය සහ ගීතය පිළිබඳ ව බෞද්ධ ආකල්පය, පඤ්ඤාසෝමාභිනන්දන**, සංස්- අලහේනේගම සුමනරතන හිමි, ශ්‍රී පුෂ්පාරාම පුරාණ විහාරය, නාත්තණ්ඩිය, 254-263 පිටු.

17 "චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ කවී කතමෙ චත්තාරො චින්තාකවි සුතකවි අත්ථකවි පටිභානකවි ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො කවි...." **අංගුත්තරනිකාය**, චතුක්ක නිපාතය, බු. ජ. ත්‍රි. මු., කවි සූත්‍රය.

18 ථේරගාථා, 2013, **මහානිපාත**, බු.ජ.ත්‍රි.මු., වඞ්ගීස ථේරගාථා.

19 **සුත්තනිපාතය**, උරග වග්ගය, බු.ජ.ත්‍රි.මු., කසීභාරද්වාජ සූත්‍රය.

20 "එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භවිස්සන්ති භික්ඛූ අනාගතමද්ධානං යෙ පන සුත්තන්තා තථාගත භාසිතා ගම්භීරා ගම්භීරත්ථා ලොකුත්තරා සුඤ්ඤතපටිසංයුත්තා තෙසු භඤ්ඤමානෙසු න සුස්සූසිස්සන්ති න සොතං ඔදහිස්සන්ති, න අඤ්ඤාචිත්තං උපට්ඨාපෙස්සන්ති. න ච තෙ ධම්මෙ උග්ගහෙතබ්බං පරියාපුණිතබ්බං මඤ්ඤිස්සන්ති. යෙ පන සුත්තන්තා කවිකතා කාවෙය්‍යා චිත්තක්ඛරා චිත්තබ්‍යඤ්ජනා බාහිරකා සාවක භාසිතා තෙසු භඤ්ඤමානෙසු සුස්සූසිස්සන්ති. සොතං ඔදහිස්සන්ති අඤ්ඤාචිත්තං උපට්ඨාපෙස්සන්ති තෙ ච ධම්මෙ උග්ගහෙතබ්බං පරියාපුණිතබ්බං මඤ්ඤිස්සන්ති. එවමෙතෙසං භික්ඛවෙ සුත්තන්තානං තථාගතභාසිතානං ගම්භීරානං ගම්භීරත්ථානං ලොකුත්තරානං සුඤ්ඤතපටිසංයුත්තානං අන්තරධානං භවිස්සති.", **සංයුත්තනිකාය**, නිදාන වග්ගය, ඔපම සංයුත්තය, ආණි සූත්‍රය, බු. ජ. ත්‍රි. මු., 413 පිටුව.

21 භද්දිය හිමි, පොද්දල්ගොඩ, 2019, "සෞන්දර්ය රසාස්වාදය පිළිබඳ ව බෞද්ධ ආකල්පය", **සංධාරා**, සංස්- මන්දාරම්නුවර සුගුණධම්ම හිමි, පාලි හා බෞද්ධ විශ්වවිද්‍යාලය, හෝමාගම: 270-285 පිටු.